

Til

Finansminister Trygve Slagsvold Vedum
postmottak@fin.dep.no

Dato:

24.06.2022

Vår referanse:

GO

Kopi: Øvrig politisk ledelse i Finansdepartementet

IKT-Norges innspill til statsbudsjettet 2023 - augustkonferansen

Vi viser innledningsvis til vårt [innspill](#) til arbeidet med statsbudsjettet for 2023 som vi sendte til Finansdepartementet i forkant av marskonferansen. Mange av IKT-Norges prioriteringer fra det innspillet gjelder fortsatt, men i tiden som har gått har også situasjonen endret seg dramatisk som følge av Russlands invasjon av Ukraina og et økt trusselbilde mot Norge. Ikke minst er det digitale og hybride trusselbildet mot Norge økt markant. Det må selvfølgelig også reflekteres i statsbudsjettet for 2023.

1. Kompetansebehovet vokser

Norge mangler arbeidskraft med IKT-kompetanse, både generell IKT-kompetanse, kompetanse innen IKT-sikkerhet og innen kunstig intelligens. Rapporten «[Norges behov for IKT-kompetanse i dag og framover nå og fram mot 2030](#)» viser at det er mer enn 3.000 ubesatte IKT-stillinger, at nesten halvparten av norske foretak har problemer med å få fatt i IKT-spesialister og at det er behov for 40.000 flere sysselsatte med IKT-utdanning i 2030. [NHOs kompetansebarometer for 2021](#) viser at nesten halvparten av bedriftene har et udekket behov for IKT-kompetanse.

Det er et skrikende behov for å utdanne flere innen digitalisering. Spesielt knyttet til digital sikkerhet. Veldig mange av regjeringens svært ambisiøse målsetninger i det nylig fremlagte veikartet for grønt industriløft er også avhengig av digital kompetanse som det er stor mangel på.

Regjeringen må derfor legge til rette for flere studieplasser både ved universitets- og høyskolene og fagskolene, enten ved å gi tilskudd til nye plasser eller ved å sørge for å omprioritere eksisterende plasser. Regjeringen har i regjeringsplattformen selv lovet å trappe opp tallet på nye studieplasser innen områder med særlig stort kompetansebehov, bl.a. IKT. I regjeringens veikart for grønt industriløft lover regjeringen i tillegg at fagskoleutdanningen skal gis en større rolle i å utdanne fagkompetanse.

IKT-Norge ber om å minimum 1.000 nye IKT studieplasser (herunder studieplasser innrettet mot cyber-sikkerhet og kunstig intelligens) fra høsten 2023 og minst 250 plasser på fagskoler knyttet til IKT-fag og digitalisering fra høsten 2023.

2. Full bredbånds- og mobildekning og sikker digital infrastruktur

Regjeringen og regjeringspartiene lovet for kun kort tid siden både [en forsering](#) i utbygging av høyhastighetsbredbånd i hele landet og et forsterket mål. Skal regjeringens egne mål nås, er det behov for et sted mellom 2 og 12 mrd. kroner i offentlig finansiering fram mot 2025, avhengig av hvilket mål regjeringen faktisk har. Full gigabit-dekning i hele landet (bredbåndsaksess til alle norske husstander og virksomheter) vil måtte medføre en offentlig medfinansiering på 10-12,7 milliarder mrd. kroner, ref. [analyse](#) utført av Analysys Mason på oppdrag for KDD (desember 2021)

I veikart for grønt industriløft gjentas lovnadene om at alle virksomheter skal ha tilgang til høyhastighets bredbånd innen 2025.

Skal disse løftene oppnås er det behov for en betydelig økning i tilskudd til bredbåndsutbygging (post 541.60) i både 2023, 2024 og 2025. IKT-Norge har selvfølgelig ikke noe mot at regjeringen vil gi enda flere enn 90 pst. tilgang til gigabits-bredbånd i 2025, men en slik lovnad forplikter.

IKT Norge ber om bevilgningene til bredbåndsutbygging økes til minimum 1 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2023.

Dessuten har regjeringen lovet «[en kraftig forbedring av mobildekningen i hele landet, og sikre mobildekning langs hovedfartsårene både på land og til sjøs](#)». De samlede kostnadene (statlig bidrag) for dette er opp mot 5 mrd. kroner (jfr. utredningen [mobildekning langs riksveier](#), KDD mai 2022 og [Jernbaneverkets](#) kostnadsestimat for god mobildekning i innen 2027.) I tillegg må Norge ha en robust digital infrastruktur som både takler klimautfordringer, nye sikkerhetsutfordringer og økt digitalisering, jfr. Nkom-rapporten [Robuste transmisjonsnett for Norge mot 2030](#). Også dette krever betydelige investeringer finansiert helt eller delvis av det offentlige.

3. Økt satsing på cybersikkerhet

Advarslene fra de hemmelige tjenestene i Norge har vært svært tydelige de siste to årene: Kina og Russland planlegger, og gjennomfører, hybride operasjoner mot Norge med hensikt å skade Norges omdømme, økonomiske interesser og med hensikt å undergrave norske myndigheters autoritet og evne til å håndtere krisesituasjoner. I tillegg er intensjonen å kunne gjennomføre angrep som skader kritisk norsk infrastruktur. Russlands invasjon av Ukraina har aktualisert denne problemstillingen ytterligere. I en situasjon der norske råvarer som olje og gass erstatter tilsvarende russiske, er det dessverre nærliggende å frykte angrep på norsk infrastruktur og norske institusjoner. IKT-Norge er bekymret for Norges evne til å stå mot slike angrep, bl.a. begrunnet med at cybersikkerhet ikke er prioritert høyt nok de siste årene og at det både utdannes og rekrutteres for få med spisskompetanse knyttet til cybersikkerhet.

IKT-Norge er også bekymret for den digitale sikkerheten i kommunene. Bare ca. 60 prosent av norske kommuner mener at de har sikret sine egne data godt nok. Rapporten «[IT i praksis](#)» (Rambøll 2021) viser at kun 38 prosent av kommunene mener at de selv har tilstrekkelig kompetanse på informasjonssikkerhet.

IKT Norge ber om at bevilgningene til digital sikkerhet ifbm. Prop 78 S (2021-2022) "Ukraina-pakken" minimum videreføres på samme nivå i 2023, og at kommunal sektors kapasitet til å håndtere uønskede IKT-hendelser styrkes med ytterligere 50 mill. kroner.

4. Kunstig intelligens (AI) er avgjørende for det grønne industriløftet

Verden er helt avhengig av at vi lykkes med utvikling og implementering av kunstig intelligens for å løse de store oppgavene vi står overfor. Klima-, energi-, cyberkrim- eller matkrisen kan ikke løses uten utvikling og bruk av kunstig intelligens. Videreføring av demokrati og tradisjonelle vestlige verdier er også truet om vi ikke lykkes i kappløpet innen kunstig intelligens mot autoritære stater og allianser. Teknologi er den viktigste driver for økonomisk, militær og geopolitisk makt, og kunstig intelligens/AI er det viktigste enkeltelementet for å lykkes.

Den nasjonale strategien for kunstig intelligens inneholder mange gode intensjoner, men er mangelfull når det gjelder konkrete tiltak for å stimulere utvikling av kunstig intelligens i Norge. Strategier må følges opp med konkrete virkemidler. Dette er virkemidler under flere ulike departement, bl.a. flere studieplasser, PhD/post-doc-stillinger (KD), etablering og fullfinansiering av European Digital Innovation Hub (EDIH) i Norge (NFD m.fl), aktiv bruk av innovative offentlige anskaffelser og offentlig/privat samarbeid for å skape et større hjemmemarked for AI (KDD) og legge til rette for AI-drevet tjenesteutvikling, for eksempel gjennom katapultsenterne (NFD).

I regjeringsplattformen skriver regjeringen at «*politikken må gi næringslivet insentiver til å utforske og ta i bruk ny teknologi, særlig innen lav- og nullutslippsløsninger, kunstig intelligens, stordata, autonome systemer og tingenes internett*».

Mye av det samme gjentas i regjeringens veikart for grønt industriløft: «*Om bedriftene lykkes med å anvende stadig større datamengder effektivt, kan dette bidra til å øke lønnsomheten og kvaliteten i produksjonen, og til at det utvikles mer sirkulære og klimavennlige løsninger. Datadrevet innovasjon og bruk av mulighetene som ligger i tingenes internett, kunstig intelligens og bruk av andre teknologier, kan danne grunnlaget for avansert industriell produksjon hvor skreddersøm kan tilbys til lave priser og med høy kvalitet. Slike Industri 4.0 strategier kan bidra til produktivitetsvekst og konkurransemessige fordeler for bedrifter og næringer.*»

Dette er IKT-Norge helt enig i, men det vil ikke skje av seg selv.

IKT-Norge foreslår derfor - og innenfor rammene av det grønne industriløftet - at det etableres en «AI-plattform» etter modell og omfang av «Grønn plattform» hvor det i en periode på tre år settes av midler over statsbudsjettet til en konkret satsing på kunstig intelligens og hvor de beste prosjektene som bidrar til at det grønne industriløftet kan realiseres, støttes.

Når regjeringen [varsler](#) at de er villig til å bruke opp mot 60 mrd. kroner i form av risikoavlastning, egenkapital, lån og direkte tilskudd fram til 2025 for å realisere det grønne industriløftet, vil dette etter vårt syn være en helt avgjørende satsing.

5. Skatteendringer som bidrar til økt digitalisering og reduserer kompetansegapet

1) *Fjerne den skattepliktige fordelene av telefon og bredbånd betalt av arbeidsgiver.*
Dagens regler er laget for en annen tid og et annet arbeidsmønster. I en tid med en sterk økning av bruk av hjemmekontor er det urimelig at arbeidstakere skal skattlegges for om lag 4 500 kroner (4 392 kroner i 2022) for en fordel som i liten grad kan hevdes å være en fordel. Snarere framstår det som en ekstra belastning for mange. I tillegg bør skattereglene knyttet til hjemmekontor generelt gjennomgås og forenkles.

2) *Gjeninnføre og utvide ordningen med skatteincentiver for medeierskap.*
IKT-Norge beklager at regjeringen avvirket ordningen med skatteincentiver for medeierskap i statsbudsjettet for 2022, selv om denne ikke var optimalt utformet. Medeierskap virker positivt på innovasjon og omstilling, reduserer ulikhet og øker samtidig produktivitet og lønnsomhet i bedriftene. IKT-Norge viser til rapporten «[Skatteincentiver for medeierskap](#)» utført av KPMG på vegne av Finansforbundet og Abeila, hvor det er flere modeller for hvordan en slik ordning kan utformes.

3) *Utvide opsjonsskatteordningen til også å gjelde Fintech-selskaper.*
IKT-Norge har forståelse for at den nye opsjonsskatteordningen bør ha enkelte avgrensninger, men mener at dagens avgrensninger er for generelle og utelukker en rekke selskaper som naturlig bør omfattes av ordningen og ordningens intensjoner. Dagens avgrensninger, f.eks. når det f.eks. gjelder Fintech-selskaper, er et hinder for digital omstilling, svakt begrunnet kan enkelt endres ved at regjeringen endrer forskrift til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26. Mars 1999 nr. 14, §15-14-12, slik at også fintech-selskaper omfattes av opsjonsskatteordningen

4) *Gjennomgå og forbedre skattereglene for etter- og videreutdanning for ansatte.*
IKT-Norge mener at det er behov for å gjennomgå skattereglene for etter- og videreutdanning for ansatte for å sikre økt kompetanse i norske bedrifter. Spesielt innen teknologiutvikling og digitalisering skjer utviklingen så raskt at dagens regelverk framstår som utdatert. Fradragsretten for kostnader til utdanning bør derfor utvides til også å gjelde for videreutdanning og omstilling, ikke kun for å «vedlikeholde oppnådd grad/kompetanse» slik dagens regelverk er utformet.

5) *Gunstigere skatteregler for (enkelte) utenlandske arbeidstakere.*
Det er sterk internasjonal konkurranse om kompetent arbeidskraft. Mange norske bedrifter er helt avhengig av utenlandsk arbeidskraft, enten midlertidig eller på mer permanent basis. Dette gjelder spesielt innen teknologiutvikling og digitalisering, som igjen er helt avgjørende for grønn omstilling og vekst. IKT-Norge foreslår derfor at det innføres særregler i skattelovgivningen for arbeidstakere innen disse sektorene. Standardfradraget for utenlandske midlertidige ansatte innen teknologi og digitalisering gjeninnføres og settes til 20 prosent av samme beregningsgrunnlag som minsteinntekt og kildeskatten settes til 20 (helst) eller 22 prosent (lik den generelle skattesatsen, mot 25

prosent i dag) uten øvre grense i inntekt og med maksimal varighet på inntil 730 dager innenfor en periode på 3 år.

6) Fradrag for driftsmidler knyttet til teknologi og digitalisering

Utviklingen innen teknologi og digitalisering skjer raskt. Driftsmidler må oppdateres jevnlig eller blir raskt utdatert. Dagens avskrivningsregler er ikke tilpasset dette, og mange investeringer avskrives lenge etter at de er tatt ut av bruk. Ideelt sett mener IKT-Norge at det bør innføres direkte fradrag for kostnader knyttet til driftsmidler innenfor teknologi og digitalisering, sekundært at det opprettes en egen saldogrupper med avskrivningssats på 40 prosent. IKT-Norge er innforstått med at det vil være enkelte avgrensingsutfordringer knyttet til definisjonen "teknologi og digitalisering" og ber Finansdepartementet vurdere eller utrede dette nærmere.

Vi foreslår i tillegg at regjeringen starter et arbeid med å vurdere om momssystemet kan brukes for å stimulere til sirkulærøkonomi, i første omgang knyttet til elektronikk ved at det enten innføres redusert moms eller momsfritak knyttet til reparasjon og omsetning av brukt elektronikk.

6. Enkelte andre tiltak

Vi vil også peke på noen få andre tiltak som vil være viktig for digitaliseringen av Norge.

- Tilskuddsordningen for innkjøp av digitale læremidler under «den teknologiske skolesekken» (eller tilsvarende ordning) doubles til 100 mill. kroner i 2023 slik at langt flere elever kan få flere og bedre digitale læremidler.
- Strategien «Digital hele livet» må følges opp i statsbudsjettet for 2023 og bevilgningene må økes. Her kan små midler (2-3 mill. kr. ekstra) gi stor effekt.
- Deling av offentlige data stimuleres ved å videreføre tilskuddet til Datafabrikken under Digitaliseringsdirektoratet på minimum 2022-nivå, tilsvarende 20 mill. kroner.
- Bevilgningene til eksportfremmetiltak økes med 10 mill. kroner og øremerkes en satsing som skal koble norske selskaper på markedsmuligheter knyttet til digitale tjenester.
- Medfinansieringsordningen for digitaliseringsprosjekter styrkes med 25 mill. kroner, og det vurderes om ordningen kan utvides til også å gjelde for kommunesektoren.

Inndekning

IKT-Norge er innforstått med at arbeidet med statsbudsjettet for 2023 er krevende og at det er viktig at regjeringen holder igjen for å unngå ytterligere press på rente mm. Vi har derfor spilt inn det som etter vårt syn er rimelig moderate ønsker, som i det alt vesentlige er knyttet til områder regjeringen selv har lovet og som enkelt kan dekkes inn innenfor den

samlede budsjetttrammen. Utbygging av digital infrastruktur er svært samfunnsøkonomisk lønnsomt. Det bør kunne finansieres gjennom å redusere eller unngå samfunnsøkonomisk ulønnsomme infrastrukturprosjekter knyttet til bl.a. flyplass- og veiprojekter. Alternativt kan det finansieres innenfor en samlet kommuneøkonomi fordi det i det alt vesentlige dreier seg om investeringer som kommunene nyter godt av, og som bidrar til at det kommunale tilbudet forbedres.

Etablering av flere studieplasser og fagskoleplasser innen IKT, kan skje uten at det totale antallet studieplasser økes, men ved at antall studieplasser med en innretning hvor etterspørsel og behov er mindre, reduseres tilsvarende.

Tiltak knyttet til det grønne industriløftet, herunder en "AI-plattform" kan finansieres ved at det innføres en (moderat) egenandel i CO₂-kompensasjonsordningen for industrien. Skal vi nå ambisiøse, men nødvendige klimamål, må alle bidra.

Endringene vi foreslår innenfor skatte- og avgiftsområdet kan finansieres gjennom en provenynøytral omlegging hvor f.eks. økt CO₂-avgift eller avvikling av mva-fritaket for elektrisk kraft i Nord-Norge inngår.

Oppsummert ber IKT-Norge om følgende i statsbudsjettet for 2023:

- 1) *Minimum 1.000 nye IKT studieplasser (herunder studieplasser innrettet mot cyber-sikkerhet og kunstig intelligens) fra høsten 2023 og minst 250 plasser på fagskoler knyttet til IKT-fag og digitalisering fra høsten 2023.*
- 2) *Bevilgningene til bredbåndsutbygging økes til minimum 1 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2023.*
- 3) *Bevilgningene til digital sikkerhet ifbm. Prop 78 S (2021-2022) "Ukraina-pakken" minimum videreføres på samme nivå i 2023, og at kommunal sektors kapasitet til å håndtere uønskede IKT-hendelser styrkes med ytterligere 50 mill. Kroner.*
- 4) *Det etableres en «KI-plattform» etter modell og omfang av «Grønn plattform» hvor det i en periode på tre år settes av midler over statsbudsjettet til en konkret satsing på kunstig intelligens og hvor de beste prosjektene som bidrar til at det grønne industriløftet kan realiseres, støttes.*
- 5) *Enkelte skatteendringer som bidrar til økt digitalisering og omstilling, og som tetter kompetansegapet.*
- 6) *Tilskuddsordningen for innkjøp av digitale læremidler under «den teknologiske skolesekken» dobles til 100 mill. kroner i 2023 slik at langt flere elever kan få flere og bedre digitale læremidler.*
- 7) *Strategien «Digital hele livet» må følges opp i statsbudsjettet for 2023 og bevilgningene må økes. Her kan små midler (2-3 mill. kr. ekstra) gi stor effekt.*
- 8) *Deling av offentlige data stimuleres ved å videreføre tilskuddet til Datafabrikken under Digitaliseringsdirektoratet på minimum 2022-nivå, tilsvarende 20 mill. kroner.*
- 9) *Bevilgningene til eksportfremmetiltak økes med 10 mill. kroner og øremerkes en satsing som skal koble norske selskaper på markedsmuligheter knyttet til digitale tjenester.*

10) Medfinansieringsordningen for digitaliseringsprosjekter styrkes med 25 mill. kroner, og det vurderes om ordningen kan utvides til også å gjelde for kommunesektoren

Vi vil til slutt ønske finansdepartementet lykke til med et svært viktig arbeid med statsbudsjettet for 2023, takke for et godt samarbeid og ønske dere en god sommer.

Med vennlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Geir Olsen', with a long, sweeping horizontal stroke extending to the right.

Geir Olsen

Direktør for næringspolitikk og kommunikasjon

Epost: geir@ikt-norge.no